

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 213/2016-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. marca 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Pavlom Sitárom, Advokátska kancelária SITÁR & SALOKA, Zvonárska 8, Košice, vo veci namietaného porušenia čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6 Co 611/2014 z 26. mája 2015 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Košice I sp. zn. 13 C 207/2003 z 26. marca 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. februára 2016 elektronicky a 12. februára 2016 poštou doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 Co 611/2014 z 26. mája

2015 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 13 C 207/2003 z 26. marca 2014. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 10. februára 2016.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol žalovaným v konaní, v ktorom sa žalobcovia (Bytový podnik mesta Košice, s. r. o., a mesto Košice) voči nemu domáhali vypratania nehnuteľnosti. Sťažovateľ sa zasa vzájomnou žalobou domáhal zaplatenia sumy 33 193,92 € s prísl. za zhodnotenie nehnuteľnosti, ako aj sumy 400 920 € ako ušlého zisku v dôsledku omeškania žalobcov uzatvoriť nájomnú zmluvu na dobu určitú.

Rozsudkom okresného súdu č. k. 13 C 207/2003-485 z 26. marca 2014 bolo žalobe o vypratanie nehnuteľnosti vyhovené a vzájomná žaloba sťažovateľa bola zamietnutá.

Rozsudkom krajského súdu č. k. 6 Co 611/2014-516 z 26. mája 2015 bol rozsudok okresného súdu vo výroku o povinnosti sťažovateľa vypratať nehnuteľnosť, ako aj vo výroku o zamietnutí protižaloby o zaplatenie sumy 33 193,92 € potvrdený a vo výroku o zamietnutí protižaloby o zaplatenie 400 920 € bol zrušený s tým, že v rozsahu zrušenia bola vec vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie.

Podľa názoru sťažovateľa výrokom o povinnosti vypratať nehnuteľnosti došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa podľa ústavy a dohovoru, a to z dôvodu svojvôle pri aplikácii právnych noriem rozhodných pre posúdenie charakteru prenajatého priestoru. Okresný súd sa v konaní opakovane zaoberal otázkou posúdenia charakteru prenajatého priestoru, k čomu vykonal aj rozsiahle dokazovanie. Podľa názoru sťažovateľa bolo preukázané, že sporný priestor nie je nebytovým priestorom, ale bytom. Okresný súd potom, čo mal za preukázané, že nejde o nebytový priestor, prestal sa touto otázkou zaoberať, sporný priestor svojvoľne (v rozpore s vykonaným dokazovaním) posúdil ako nebytový a následne aplikoval nesprávne právne normy. Sťažovateľ namieta, že krajský súd napriek tomu, že sťažovateľ v podanom odvolaní napádal práve svojvoľné posúdenie charakteru sporného priestoru, bez ďalšieho nepreskúmateľný a arbitrárny rozsudok okresného súdu potvrdil.

Podľa názoru sťažovateľa otázka posúdenia charakteru sporného priestoru bola kľúčová pre následnú aplikáciu právnych noriem. Sťažovateľ preukázal, že sporný priestor bol daný do užívania ako byt, a taktiež preukázal, že nedošlo k vydaniu kolaudačného rozhodnutia, ktorým by bol sporný priestor daný do užívania ako nebytový priestor. Následne preto podľa presvedčenia sťažovateľa nebolo možné aplikovať na právne vzťahy účastníkov konania právne normy týkajúce sa nájmu nebytových priestorov. Z odôvodnenia rozsudkov okresného súdu a krajského súdu podľa sťažovateľa nie je možné zistiť, prečo a na základe akých vykonaných dôkazov považovali za preukázané, že sporný priestor je nebytovým priestorom.

Sťažovateľ poukázal na to, že v skutočnosti na právne vzťahy účastníkov bolo potrebné aplikovať iné právne normy z dôvodu, že sťažovateľ užíval sporný priestor, ktorý je bytom, a preto konkludentne vznikol nájomný vzťah k bytu. Na túto argumentáciu podľa sťažovateľa všeobecné sudy žiadnym spôsobom nereagovali a v rozpore s vykonaným dokazovaním vydali svojvoľné a nepreskúmateľné rozhodnutia.

Podľa názoru sťažovateľa došlo aj k svojvoľnému odmietnutiu vykonať dôkaz súdnym znalcom, ktorý by kvalifikovane zodpovedal otázku, ako sa zmenila hodnota nehnuteľnosti po vykonaní investícií zo strany sťažovateľa. Okresný súd bez náležitého odôvodnenia takéto dokazovanie nevykonával a vzájomnú žalobu sťažovateľa zamietol. Krajský súd napriek tomu, že sťažovateľ v podanom odvolaní uvedenú vadu konania namietal, svojvoľný a nepreskúmateľný rozsudok okresného súdu o zamietnutí vzájomnej žaloby o zaplatenie 33 193,92 € potvrdil. Podľa tvrdenia sťažovateľa pritom medzi účastníkmi konania nebolo sporné, že sťažovateľ vykonával investície do nehnuteľnosti a sporná bola len suma, o ktorú sa nehnuteľnosť zhodnotila. Sťažovateľ totiž nežiadal zaplatenie sumy 33 193,92 € z titulu vynaložených investícií, ale žiadal o zaplatenie protihodnoty toho, o čo sa zvýšila hodnota nehnuteľnosti podľa § 667 ods. 1 poslednej vety Občianskeho zákonníka. Krajský súd sa však podľa sťažovateľa stotožnil so svojvoľným záverom okresného súdu o neunesení povinnosti preukázať investície do nehnuteľnosti a námietkou bezdôvodného odmietnutia doplnenia dokazovania sa ani nezaoberal.

Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd o jeho sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„Základné práva [REDAKOVANÉ] (...) vlastníť majetok podľa článku 20 ods. 1, právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy a právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru, rozsudkom Krajského súdu v Košiciach, č. k. 6Co/61/2014-516 z 26. mája 2015, v spojení s rozsudkom Okresného súdu Košice I, č. k. 13C/207/2003-485 zo 26. marca 2014, porušené boli.

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach, č. k. 6Co/611/2014-516 z 26. mája 2015 sa zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.

[REDAKOVANÉ] priznáva náhradu trov právneho zastúpenia advokátom, ktorú je Krajský súd v Košiciach povinný zaplatiť, na účet právneho zástupcu, do jedného mesiaca od právoplatnosti toho nálezu.“

II.

Z odôvodnenia rozsudku okresného súdu č. k. 13 C 207/2003-485 z 26. marca 2014 inter alia vyplýva, že Bytový podnik mesta Košice, s. r. o., ako jeden zo žalobcov vo svojom vyjadrení k vzájomnej žalobe sťažovateľa uviedol, že tento síce predložil nejaké vyčíslenie prác, ale nedoložil žiadne doklady k tomuto vyčísleniu. Náklady vložené sťažovateľom do predmetného nebytového priestoru tento žalobca preto neuznal.

Z rozsudku krajského súdu č. k. 6 Co 611/2014-516 z 26. mája 2015, ktorý bol podľa rukou písaného dátumu doručený právnenému zástupcovi sťažovateľa 10. decembra 2015, vyplýva, že ním krajský súd jednak zrušil rozsudok okresného súdu č. k. 13 C 207/2003-485 z 26. marca 2014 vo výroku o zamietnutí vzájomnej žaloby sťažovateľa o 400 920 € a vec v rozsahu zrušenia vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie, ale tiež rozsudok potvrdil vo zvyšnom rozsahu, okrem výroku o zastavení konania. Podľa názoru krajského súdu otázka, či sporný priestor je bytom alebo nebytovým priestorom, nemá zásadný význam na rozhodnutie o povinnosti sťažovateľa nehnuteľnosť vypratať. Vychádzajúc zo znenia § 1 písm. b) zákona č. 116/1990 Zb. o nájme a podnájme nebytových priestorov v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 116/1990 Zb.), tento zákon sa vzťahuje aj na byty, pri ktorých bol udelený súhlas na ich užívanie na nebytové účely, pričom poznámka 1 odkazuje na § 57 ods. 2 zákona č. 41/1964 Zb. o hospodárení s bytmi v znení neskorších

predpisov (ďalej len „zákon č. 41/1964 Zb.“). Vzhľadom na to aj za predpokladu pravdivosti obrany sťažovateľa, že v danom prípade ide o byt, v súvislosti s ktorým dosiaľ nebolo vydané rozhodnutie o zmene účelu jeho užívania na nebytové účely príslušnými úradmi, na nájom daného priestoru je potrebné aplikovať ustanovenia zákona č. 116/1990 Zb. Ak dôvodom na aplikovanie tohto zákona nemôže byť už aj len samotná skutočnosť, že 15. februára 1983 na užívanie sporného priestoru ako nebytového bola uzavretá hospodárska zmluva (čo v spojení s § 57 ods. 2 zákona 41/1964 Zb. predpokladá, že bývalý ONV súhlasil s užívaním sporného priestoru na iné účely ako na bývanie), určite ním je nesporný súhlas s prenajatím sporného priestoru daný mestskou časťou Košice-Staré Mesto rozhodnutím č. 2002/05396-00002 z 28. augusta 2002, a to v súvislosti s prenajatím sporného priestoru na účely prevádzkovania obťahovania gombíkov a plisovania látok, teda s jeho užívaním na nebytové účely. Neprichádza preto do úvahy uzavretie platnej zmluvy o nájme v ústnej forme, prípadne konkludentne, ako to tvrdil sťažovateľ. V zmysle § 3 ods. 4 zákona č. 116/1990 Zb. totiž zmluva o nájme sporného priestoru pod následkom neplatnosti musí mať písomnú formu a musí obsahovať náležitosti ustanovené v odseku 3, teda dohodu o predmete a účele nájmu, o výške a splatnosti nájomného a o spôsobe jeho platenia.

Neopodstatnená je aj námietka sťažovateľa proti zamietnutiu jeho vzájomnej žaloby o 33 193,92 €. Z obsahu spisu nepochybne vyplýva, že sťažovateľ tento nárok uplatnil z titulu „*rekonštrukčných prác a investícií vložených do nebytových priestorov v nehnuteľnosti patriacej žalobcovi*“ (pozri jeho podania a vyjadrenia na č. l. 74, 81 a 201 spisu), pričom hoci bol povinný tak urobiť, neoznačil ani dôkazy preukazujúce vynaloženie investícií. Správne preto okresný súd zamietol túto časť protižaloby pre neunesenie dôkaznej povinnosti zo strany sťažovateľa.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

1. Na rozhodnutie o tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 13 C 207/2003 z 26. marca 2014, nie je daná právomoc ústavného súdu.

Ako to vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, keď o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy.

Proti rozsudku okresného súdu bolo prípustné odvolanie ako riadny opravný prostriedok, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa mal krajský súd v rámci odvolacieho konania. Tým je zároveň v danom rozsahu vylúčená právomoc ústavného súdu. Treba tiež poznamenať, že sťažovateľ možnosť podať odvolanie aj využil.

2. Sťažnosť v tej časti, ktorá smeruje proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 6 Co 611/2014 z 26. mája 2015, treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho

základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Vo vzťahu k výroku o povinnosti sťažovateľa vypratať nehnuteľnosť poukazuje sťažovateľ na svojevôľu pri aplikácii právnych noriem v otázke posúdenia charakteru prenajatého priestoru, ktorý treba podľa neho považovať za bytový, a na ktorý preto nebolo možné aplikovať zákon č. 116/1990 Zb. Z odôvodnenia rozsudkov všeobecných súdov nie je podľa neho možné zistiť, prečo a na základe akých dôkazov považovali súdy sporný priestor za nebytový priestor.

Podľa názoru ústavného súdu nemožno sťažovateľovu argumentáciu akceptovať. Krajský súd dostatočne a ústavne akceptovateľným spôsobom vysvetlil, prečo podľa jeho právneho názoru bolo treba na sporný priestor aplikovať zákon č. 116/1990 Zb.

Sťažovateľ bez toho, aby s argumentáciou krajského súdu konkrétne polemizoval, len vo všeobecnej rovine trvá na tom, že nebolo možné aplikovať zákon č. 116/1990 Zb. na priestory, ktoré podľa vykonaného dokazovania boli bytovými priestormi. Celkom pritom ignoruje konkrétnu argumentáciu krajského súdu, podľa ktorej aj keby šlo o bytový priestor, i tak by bolo potrebné právny vzťah posúdiť podľa zákona č. 116/1990 Zb.

Z pohľadu ústavného súdu možno konštatovať, že argumentácia krajského súdu nejaví známky arbitrárnosti či zjavnej neodôvodnenosti, na čom nič nemení ani skutočnosť, že sťažovateľ má na vec odlišný názor. Nebolo úlohou ústavného súdu nahrádzať chýbajúcu konkrétnu protiargumentáciu zo strany sťažovateľa hypotetickými úvahami o tom, čo by bolo možné tejto argumentácii prípadne vytknúť.

Vo vzťahu k výroku o zamietnutí vzájomnej žaloby sťažovateľa o zaplatenie sumy 33 193,92 € poukazuje sťažovateľ najmä na to, že okresný súd svojvoľne odmietol vykonať znalecké dokazovanie na ustálenie zmeny hodnoty nehnuteľnosti jeho investíciami, hoci medzi účastníkmi konania nebolo sporné, že sťažovateľ investície vykonal a sporná bola len suma, o ktorú sa nehnuteľnosť zhodnotila.

Ani túto námietku sťažovateľa nepovažuje ústavný súd za akceptovateľnú.

Z rozsudku okresného súdu možno zistiť, že nezodpovedá skutočnosti základná premisa sťažovateľa, podľa ktorej medzi účastníkmi konania nebolo sporné, že sťažovateľ investície vykonal. Práve naopak, jeden zo žalobcov vykonanie investícií výslovne poprel s poukazom na to, že sťažovateľ nepredložil v tomto smere žiadne dôkazy. Nešlo teda o nespornú skutočnosť.

Za daného stavu zaťažovalo sťažovateľa dôkazné bremeno vykonanie investícií preukázať. Takéto dokazovanie však sťažovateľ nenavrhol vykonať, resp. takéto dôkazy nepredložil. Požadoval iba vykonanie znaleckého dokazovania na preukázanie zhodnotenia nehnuteľnosti vykonanými investíciami, hoci takýto dôkaz logicky prichádzal do úvahy len potom, čo by najprv preukázal samotné uskutočnenie tvrdených investícií. I tu preto platí, že úvahy krajského súdu nemožno považovať za arbitrárne, ale ani za zjavne neodôvodnené.

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. marca 2016